

SYLLABUS I LËNDËS “FONETIKË HISTORIKE”

Të dhëna bazike të lëndës	
Njësia akademike:	FAKULTETI I FILOLOGJISË
Titulli i lëndës:	FONETIKË HISTORIKE
Programi:	GJUHË DHE LETËRSI SHQIPE
Niveli:	BACHELOR
Statusi lëndës:	OBLIGATIVE
Viti i studimeve:	VITI III, SEMESTRI VI
Numri i orëve në javë:	2 + 1
Vlera në kredi – ECTS:	5
Koha / lokacioni:	UNIVERSITETI “UKSHIN HOTI” PRIZREN
Mësimdhënësi i lëndës:	Prof. ass. dr. Senad Neziri
Të dhënat kontaktuese:	Senad.neziri@gmail.com 044648729
Përshkrimi i lëndës:	Synimi kryesor i kursit “Fonetikë historike” Lënda e Fonetikës historike ka të bëjë me ngritjen e nivelit të përgjithshëm mbi zhvillimin e gjuhës shqipe, si dhe gjuhëve indoeuropiane, bazuar në ndryshimin e tingujve; të identifikojnë, të kuptojnë dhe të zbatojnë konceptet dhe teoritë nga fusha e fonetikës krahasuese; të zhvillojnë aftësitë e komunikimit dhe transmetimit të dijes së tyre; të jenë në gjendje të zbatojnë njohuritë e fituar nga fonetika historike; të aftësohen për punë kërkimore-hulumtuese individuale e grupe; të zhvillojnë aftësitë për të gjykuar, krahasuar, analizuar, sintetizuar etj.
Qëllimi i lëndës:	Lënda e Fonetikës historike ka për qëllim që studentët: -të ngrejë nivelin e përgjithshëm mbi zhvillimin e gjuhës shqipe, si dhe gjuhëve indoeuropiane, bazuar në ndryshimin e tingujve; -të identifikojnë, të kuptojnë dhe të zbatojnë konceptet dhe teoritë nga fusha e fonetikës krahasuese; -të zhvillojnë aftësitë e komunikimit dhe transmetimit të dijes së tyre; -të jenë në gjendje të zbatojnë njohuritë e fituar nga fonetika historike; -të aftësohen për punë kërkimore-hulumtuese individuale e grupe; - të zhvillojnë aftësitë për të gjykuar, krahasuar, analizuar, sintetizuar etj.

Rezultatet e të nxënit:	Pikësynimi kryesor i lëndës (në fund të këtij kursi)është që studentët: -të njohin objektin studimor të Fonetikës historike, sistemin tingullor të gjuhës (zhvillimin historik të tingujve zanorë dhe bashkëtingëllorë); -të kuptojnë se Fonetika historike është lëndë e pandashme nga morfologjia historike dhe se të dyja nënkuptojnë lidhjen që ka shqipja me gjuhëte tjera indoeuropiane; - të jenë gjendje të kuptojnë ndryshimet e tingujve sipas aspektit historik; si të zanoreve tëshkurtra e të gjata, të ndyshimeve të bashkëtingëlloreve, ashtu dhe togjeve të zanoreve dhe të bashkëtingëlloreve; -të arrijnë mësimin mbi fjalët në kuadrin e të gjithë sistemit të gjuhës shqipe në zhvillimin e tyre historik, krahasuar me gjuhët indoeuropiane; -të aftësohen të dallojnë llojet e afrisë dhe të dallimeve mes shqipes dhe gjuhëve indoeuropiane; -të fitojnë njohuri dhe të përvetësojnë ato; të kuptojnë prirjet e përgjithshme të zhvillimit të shkencës mbi gjuhën shqipe dhe të atyre indoeuropiane që kanë më shumë lidhje me shqipen. -			
	Ngarkesa e studentit (duhet të korrespondoj me rezultatet e të nxënit të studentit)			
	Aktiviteti	Orë	Ditë/javë	Gjithsej
	Ligjërata	2	15 Javë	30
	Ushtrime teorike/laboratorike	1	15 javë	15
	Punë praktike	1	15 Javë	15
	Kontaktet me mësimdhënësin/konsultimet	1	15 javë	15
	Ushtrime në terren	1	9 javë	9
	Kollokfiume, seminare	1	5 javë	5
	Detyra të shtëpisë	1	10 javë	10
Koha e studimit vetanak të studentit (në bibliotekë ose në shtëpi)	2	15 javë	30	
Përgatitja përfundimtare për provim	1	2 javë	2	
Koha e kaluar në vlerësim (teste,kuis,provim final)	1	2 javë	2	
Projektet, prezantimet ,etj	1	4 javë	4	
Totali			127 orë (5 ECTS)	
Metodologjia e mësimdhënies:	Gjatë realizimit të orës praktikohet metodologjia interaktive, duke e bërë studentin pjesëmarrës aktiv jo vetëm në ushtrime, por edhe në ligjëratë.			

	ECTS-sistemi europian i transferimit dhe procesi i akumulimit të kredive, është një sistem i orientuar kah studenti dhe paraqet vleftën e ngarkesës së tij për të arritur objektivat e një lënde (kursi) ose programi të caktuar të studimit. Ngarkesa e studentit sipas ECTS bazohet në kohën që nevojitet për t'i kompletuar aktivitetet e planifikuara rreth një lënde (kursi), siç janë: pjesëmarrja në ligjërata, aktiviteti dhe pjesëmarrja në ushtrime, puna në terren, përgatitja e projekteve dhe plankonspekteve, prezantimet dhe mbajtjet e orëve, punime seminarike, punë konsultative me mentorin, puna e pavarur në bibliotekë ose në shtëpi, përgatitja përfundimtare e provimit, koha e kaluar në provim dhe parametra të tjerë.
Metodologjia e vlerësimit:	1. Pjesëmarrje në ligjërata 10 % 2. Vlerësime të ndërmjetme 20 % 3. Punime seminari dhe detyra të ndryshme 20 % Provimi me shkrim (përfundimtar) 50 %
Literatura	
Literatura primare:	E. Çabej, <i>Studime gjuhësore III</i>, "Fonetika historike", Rilindja, Prishtinë, 1986. E. Çabej, <i>Studime për fonetikën historike të gjuhës shqipe</i>, ASHSH, Tiranë, 1988. K. Topalli, <i>Shndërrime historike në sistemin zanor të gjuhës shqipe</i>, Toena, Tiranë, 2000. R. Memushaj, <i>Fonetika e shqipes standarde</i>, Infbotues, Tiranë, 2015.
Literatura shtesë:	R. Memushaj, <i>Shqipen standarde</i>, Toena, Tiranë, 2011. Xh. Beqiraj, <i>Studime për shqipen I</i>, UPZ, Prizren, 2021.

Plani i dizajnuar i mësim:		
Java	Ligjërata	Ushtrime
<i>Java e parë:</i>	Shpalosja e programit; objekti studimor i fonetikës historike.	Ushtrime për ndryshimet tingullore në asepektin sinkronik.
<i>Java e dytë:</i>	Karakteret fonetike të shqipes; ndërrimet fonetike dhe zhvillimetfonetike.	Ushtrime për ndërrimet fonetikehistorike.

<i>Java e tretë:</i>	Akcenti (theksi).	Ushtrime për theksin dhe llojet e tij.
<i>Java e katërt:</i>	Vokalizmi, vokalizmi indoeuropian nëgjuhën shqipe; metafoia, vokalet e pathekse	Ushtrime lidhur me zanoret i.e. në gjuhën shqipe; ndryshimet historike të tingujve.
<i>Java e pestë:</i>	Kuantiteti i vokaleve të theksuara,nazalizmi, diftongjet.	Ushtrime për kuantitetin e zanoreve të theksuara dhe diftongjet e shqipes
<i>Java e gjashtë:</i>	Apofonia, kontraksioni i vokaleve,krasis, elizioni.	Ushtrime për ndryshimet historike tezanoret.
<i>Java e shtatë:</i>	Test gjysmësemestral (I).	Përgatitje për test.
<i>Java e tetë:</i>	Konsonantizmi, guturalet.	Ushtrime për konsonantizmin dhe guturalet.
<i>Java e nëntë:</i>	Labialet, dentalet, nazalet.	Ushtrime për konsonantet labialet, dentalet dhe nazalet.
<i>Java e dhjetë:</i>	Rotacizmi e ndalimi i tij; likuidet dhespirantet.	Rotacizmi dhe veçoritë e tij, likuidet dhe spirantet.
<i>Java e njëmbëdhjetë:</i>	Konsonantet që zhdukin hiatin; okluzivet e zëshme në trup të fjalës.	Tingujt hiatizues dhe okluzivet.
<i>Java e dymbëdhjetë:</i>	Konsonantet fundore, grupe trikonsonantesh.	Ushtrime.
<i>Java e trembëdhjetë:</i>	Geminacioni, asimilacioni.	Ushtrime.
<i>Java e katërbëdhjetë:</i>	Gjysmëvokalet e sonantet.	Ushtrime për gjysmëvokalet dhe sonantet
<i>Java e pesëmbëdhjetë:</i>	Test gjysmësemestral II.	Përgatitje për test.

Politikat akademike dhe kodi i sjelljes

Studentët duhet t'u përmbahen rregullave të përcaktuara sipas Statutit të UPZ-së dhe rregulloreve evendimeve të miratuara nga Senati i UPZ-së dhe Këshilli Mësimor.

Pritet që secili student të vijë me kohë.

Nga çdo student pritet që të marrë pjesë në çdo ligjëratë. Për shkak të natyrës dhe mënyrës së mësimiit nëkëtë lëndë, ardhja në mësim dhe pjesëmarrja aktive në diskutim është e nevojshme (e domosdoshme).

Çdo mungesë e vazhdueshme rezulton me zbritjen e notës përfundimtare. Studentët janë të obliguar tëkenë sjellje të mirë dhe të mbajnë qetësi, si dhe t'i shkyçin telefonat mobilë gjatë ligjëratave.